

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any.

Any VII

Barcelona 18 Octubre de 1913

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEU BARCELONÉS

Núm. 311

SUMARI

L'home sol i frenètic.

La Mancomunitat. - Per a l'Assamblea del dia 24. - Convocatoria.

Els Presidents de les Diputacions catalanes als diputats provincials, diputats a Corts i senadors de Catalunya.

La crisi de l'Estat. - Dos llibres de Ciència política, per JOSEP M. GICH.

Derries. - II. - D'altres com el senyor Gasset, per J. BOFILL.

Veus de tardor, per JOSEP LLEONART.

L'esperit que renaix. - Records d'un viatge a propòsit d'un altre, per J. MORATÓ.

En la badia de Pollensa, per JOAN ALCOVER.

El catalanisme i el Nunci, per F.

El Revisor. - Comedia en cinc actes de Nicolai V. Gogol. (Trad. C. R. B.)

La setmana

Per la gran Assamblea Catalana.

De la premsa

Cortesies i sin ilusiones, per RAMIRO DE MAEZTU.

Epílogo, per LUIS DE ZULUETA.

Sobre una informació. - La literatura i el patriotismo, per MIGUEL S. OLIVER.

Cátedra de la Llengua Catalana.

La mort d'En Falp i Planas.

Acaba de sortir

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per

Francesc Maspons i Anglèsell.
Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudència catalana.

L'home sol i frenètic

Fóra incompreensible que el maurisme pogués comptar amb un sol intel·lectual en terres catalanes — el partit que posà un Rodríguez San Pedro a Instrucció Pública! — si no es suposava en certs esperits generosos un poder envejable de convertir en mites de glòria, els mitjos valors que fan monòtona la vida. Pobre Maura, se li han penjat totes les lloances que's poguessin inventar Gracià i el més candorós dels hagiògrafs mig-evals, i no rès menys la realitat segueix essent la mateixa: en Maura és, com a polític, un valor parcialíssim i es caracteritza per perdre, cada vegada que planteja un problema de govern.

Ningú no desment que en Maura sigui una persona honesta, ni que tingui ganes d'encertar, ni fins i tot que hagués tingut la fe. Però amb tot això ha fracassat, i sobretot ha fracassat des que la seva fe és perduda, des que s'ha posat a fer de Necedal apocalíptic (en Necedal, al menys, era humorista). En Maura ha fracassat no per cap conjunció de la masoneria internacional, ni per cap conspiració dirigida per en Ruderic Soriano o algun titella pel istil, ni per les moltes corrompudes dels pobres i estèrils lliberals, sense cap força positiva. Ha fracassat perquè, sense haver estat mai una absoluta meravella, s'ha anat tornant cada dia més incomprensible, més tancat, més toçut, més malcarat, més còmicament antropocèntric. Ha fracassat per aquest temperament que l'ha fet semblar recader de la desesperació amb les seues anades i tornades, que li ha fet exigir al Rei operacions anti-constitucionals i al seu partit el més inexpressiu dels plebiscits de pura cortesia i compassió.

I ço que s'ha oposat fins ara al retorn d'en Maura és el sentit de pànic davant d'aquest estrany asceta desbocat: pànic pels interessos de la nació, que interessava en Maura força menys que l'imposició del seu Koràn. Que en Maura tornará al poder? Tot és possible en un país com Espanya, però si en Maura torna, ço que esdevindrà serà, no cap revolució quimèrica, no l'apoteosi d'un triomf oriental ni les emocions úniques i sobrenaturals del martiri, sinó la xorrúcia, la pobresa, el descrèdit, la dispersió dels mauristes, la ràpida dissociació d'aquestes tribus messiàniques. Al maurisme, com a tots els partits conservadors, el matarà el poder.

Als més convençuts d'en Maura, als que encara romanguin mauristes perquè siguin catòlics, propietaris o mallorquins, els direm, sense proposar-los discussió: — Aviat ho veurem, què cosa és en Maura. Aviat ho veurem ço que resta de qualitats polítiques en aquest home exacerbat. En un lloc on ell governa, el Senat, ha d'aprovar-se el projecte de llei de les Mancomunitats, que dona un moderat començ de satisfacció a la consciència catalana. Ara veurém si aquest home tant sant té la humilitat de rectificar la seua conducta de malfiança, i, per usar una expressió popular, de bót. Ara veurém si aquest gran polític és partidari de una guerra civil.

I nosaltres, catalans, que fins ara hem sentit parlar ufanosament de implacables hostilitats, ensenyarém, si convé, quina diferencia va de l'implacable hostilitat d'un orador quiescent a la d'una raça que exigeix el pac d'un deute.

LA MANCOMUNITAT

Per a l'Assamblea del dia 24

CONVOCATORIA

**Els Presidents de les Diputacions catalanes als diputats provincials,
diputats a Corts i senadors de Catalunya**

Reunits els presidents de les Diputacions provincials catalanes en el vell Casal de la Diputació de Catalunya, per a tractar de la situació que ha anat fent-se a Madrid al projecte de Mancomunitats, devem a la confiança de les corporacions que representem i de la opinió catalana que no'ns ha fallat mai fins ara, la declaració clara del perill que amenaça aquesta unànim aspiració de la nostra terra.

Lo que passa amb aqueix projecte és inaudit.

Se tracta d'una reforma preparada i discutida anys i anys, reclamada unànimement pels representants de totes les Diputacions espanyoles constituïts en Assamblea, acceptada pel Govern conservador, recollida després pel Govern lliberal, votada per la Cambra popular en dues renovacions successives. Quasi totes les forces polítiques catalanes i espanyoles hi han col·laborat, quasi totes una hora o altra hi han donat la seva adhesió: partits turnants, partits d'oposició tradicionalista, partits d'oposició republicana, diputacions espanyoles, diputacions i ajuntaments de Catalunya, governs i parlaments. Però sempre quan el projecte està a punt de ser aprovat, sorgeixen dificultats veritablement incomprensibles que'l deturen.

Podfem i devfem creure que no havia de passar aixís aquesta vegada. Podfem i devfem creure que després de la rectificació del partit lliberal, feta noblement per en Canalejas i consagrada per la unanimitat dels vots lliberals del Congrés, el projecte de Mancomunitats no havia de trobar ja cap obstacle.

I està passant tot lo contrari. Quan Catalunya, després d'una tramitació interminable durant la qual ha mostrat la seva plena maduresa mantenint la tensió de voluntat serenament sense convulsions ni violències, veu pròxima la darrera prova: la votació del Senat, venen les conspiracions sorides, els canvis de criteri, ve el posar-se en front de les Mancomunitats els que abans les defensaven, ve l'entrebancar-les els que més activament allà dalt les havien impulsades, senyals totes precursoras d'un nou aplaçament.

Trista cosa és i de perniciosos conseqüències que una aspiració feta centre de idealitats i d'esperances a la nostra terra, que aquí té la virtut d'unir a tots els cata-

lans, a l'arribar a Madrid i caure en el clòs de la política general, sigui convertida en joguina de rivalitats personals, en arma esgrimida ara pels uns, ara pels altres, en les lluites bisantines per la possessió del poder. Però la repugnància davant d'aquesta profanació d'un sentiment i d'una idealitat col·lectives, no és res comparada amb el desengany d'un nou aplaçament.

La decepció de Catalunya serà fonda i immensa. Si aquesta solució de les Mancomunitats, que és una solució d'un sentit descentralitzador suau, incipient, circumscriu a serveis de caràcter social durant segles fora de l'Estat i estranys al conjunt de funcions que li són característiques; gestat, formulat i defensat amb un governamentalisme remarcable; que no descentralitza, sinó que's limita a preparar la descentralització d'uns quants serveis, a ratificar pel Parlament; que ha reunit a Catalunya lo que no hi hà dret a exigir de cap projecte per devenir llei, porque no hi hauria cap llei possible: la unanimitat; que ha estat acceptat, incorporat als programes dels dos partits governants i als de tots els partits d'oposició; si un projecte aixís no pot salvar els obstacles parlamentaris, tothom a la nostra terra, treurà dels fets la mateixa conseqüència, una conseqüència fatal per l'obra de la nostra normal actuació política: que Catalunya no pot ni deu esperar del Parlament satisfacció de cap mena.

I no oblidin els homes eminents que a Madrid tenen lligat el seu nom an aquesta reforma, que l'hora de la Mancomunitat és aquesta. O ara o mai. Si això succeeix, si aquest desengany s'aplana sobre Catalunya, l'hora de la Mancomunitat haurà passat, com en tots els conflictes semblants han passat estèrilment per Espanya, sense aprofitar-les, les hores de transacció i d'harmonia. Podrà després d'una febre d'exaltació, d'una lluita de mutues estridències, tornar a venir una treva favorable a la pacificació dels esperits, però tingui's ben en compte que la fórmula que allavors podrà restablir l'harmonia, ja no serà pas la de les Mancomunitats: caldràn concessions més altes.

Dever de patriotisme és per a nosaltres fer arribar als homes dels nuclis governants, distrets per altres preocupacions i problemes, aquestes previsions ara que poden tenir plena eficàcia encara les nostres advertències; com dever de patriotisme és demos-

trar una vegada més i amb més solemnitat que mai, que al costat de les Mancomunitats hi hà la voluntat de Catalunya entera.

Per això havem decidit cridar a tots els diputats provincials de Catalunya, als que representen totes les comarques catalanes i tots els matços d'opinió de nostra terra; a tots els que, d'aprovar-se el projecte, haurien d'integrar la Mancomunitat, a una Magna Assamblea en l'antic Palau de la Generalitat de Catalunya, on tantes voltes s'hi reuní, en altres temps, la representació de Catalunya entera.

Reunits en Assamblea tots els diputats provincials de Catalunya i refermant tots junts la seva adhesió al projecte de Mancomunitats, tindrà aquest una nova consagració que li donarà major virtualitat i força i demostrarà a tots els polítics espanyols que, al donar-li el seu vot i convertir-la amb llei, no s'intentarà crear un organisme capritxós i artificial, sinó que's consagrarà el fet viu de l'unitat de Catalunya i la voluntat de tots nosaltres d'actuar dintre d'aquesta unitat.

Hem acordat també cridar als senadors i diputats a Corts per Catalunya, per a demanar-los-hi, novament, a tots junts, el seu concurs, que esperem obtenir-lo tant entusiasta i decidit com fins ara.

A tots us cridem per al vinent dia 24, tant als que deveu als ciutadans la vostra investidura, com als que l'havau rebuda de les nostres viles i ciutats, tant als que la poseu a manera d'accessió de la possessió de la terra com als que la teniu del Rei; que catalans són els electors, catalanes les Municipalitats, catalans aqueixa terra i els passats que us l'han llegada, en el poder del Rei, concreció constitucional la més alta de la força de l'Estat que tots els catalans integrem, catalana és la part que ha irradiat cap a nosaltres.

Del vostre patriotisme, de la consciència que teniu dels devers que us imposa la vostra investidura, esperem que sabreu ser al vostre lloc en aqueixa gran Assamblea representativa de la nostra Catalunya.

Barcelona, Palau de la Generalitat, 6 de octubre de 1913.

Enric Prat de la Riba, President de la Diputació de Barcelona.—Josep M.ª España, President de la Diputació de Lleida.—Agustí Riera, President de la Diputació de Girona.—Josep Mestres, President de la Diputació de Tarragona.

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

La crisi de l'Estat

Dos llibres de Ciència política

I

Fa uns quants anys que dins la ciència política s'hi nota una fonda inquietut. En els llibres dels pensadors, en les orientacions que'ls governs imprimeixen, en tota la literatura que s'ocupa de l'Estat, hi ha quelcòm ocult, quelcòm que lluita per sortir a la llum, així com un batec de vida nova; emperò ningú sab dir què és, ningú sab donar-ne la definició, ningú s'atreveix a pronosticar d'on ve i on va aquesta alenada revolucionaria. Tant sols se sab que'l dret polític modern camina per viarany molt distints del vell, i que, si per un costat arrenca materials a les escoles dels darrers positivistes (Gumpłowicz, p. e.), per l'altre va desvetllant un sa espiritualisme, aplicat a totes les manifestacions del dret públic.

Sols podem afirmar que'l dret polític, l'Estat, passa per un període de *crisi profunda*, agudíssima, que amenaça finir amb els motllos vells sense portar-ne de nous amb les condicions degudes.

Es clar que l'Estat i la ciència política ja mai han deixat d'estar en crisi, ja que's transformen continuament, i tota transformació és una crisi, és a dir, descomposició i reconstitució d'elements. En les institucions (*institucions* en el sentit de Mr. Hanrion) no hi cab distingir períodes de quietut, d'equilibri absolut, d'estabilitat *raisonable*, resultat de una conformació perfecta; la vida de l'acció com la del pensament es desenrotllen en un fluir constant, en una renovació continuada.

Emperò no és aquesta *crisi permanent* a la que'ns referim ara. Amb tot i ésser aquesta fondíssima, no ho és prou per a caracteritzar l'estat actual de la ciència política. Perquè no és un problema d'origen de l'Estat determinat per les Escoles del Dret natural o del contracte, ço que are's discuteix; no és, sisquera, la missió de l'Estat que pot concretar-se en aquell concepte *juridic*, clàssic, de les velles escoles, o en l'ideal de cultura i civilització que prodiguen aquests grans teòrics moderns com Wilson, Willoughby, Burgess, etc., el que provoca la crisi actual; és el fet mateix de l'Estat, de la necessitat de l'Estat, que és avui objecte d'atacs continuats.

Hi ha dos autors que han fet un bon servei a la ciència cercant el fet d'aquesta crisi. L'un és l'americà Merriam, i l'altre el francès Deslandres. El primer, ha publicat un llibre rotulat *A history*

of American political theories. El segon, una obra monogràfica sobre *La crise de la science politique et le problème de la méthode*.

En Merriam comença fent lamentació de la petitesa de la doctrina política que nodreix la cultura americana. En efecte, seguint les petjades dels anglesos varen acudir els americans més a l'acció que a la reflexió. Merriam recorda a Hobbes, el gran teòric de l'absolutisme, a Burke i sobretot, a Locke que el·laborà els principis fonamentals de les revolucions anglesa, americana i francesa dels segles XVII i XVIII. Tot això és el que forma la substància espiritual política americana.

Més tard, vé l'influència d'En Lieber, que treballa amb mètodes moderns, que investiga en els camps de la ciència política mundial. I, darrerament, se don al còs de doctrina política americana la renovació profunda que demanen l'estudi dels llibres d'En Gueist, Jellinek, Stein, etc. Pot ben dir-se que la nova escola no ha sigut infecunda a Amèrica. Les obres d'En Goodnow (*Politics and administration*), Willoughby (*The nature of the state*), Burgess (*Political science and comparative Constitutional Law*), ho demostren plenament.

A pesar d'això, el mateix Merriam en la susdita obra (com Burgess en l'esmentat llibre) segueix atenent-se a les modificacions experimentades en la llibertat individual, donant així a aquesta un regust de cosa vella, talment rousseauiana. D'aquí que'l llibre d'En Merriam no penetri fins al fons tota la realitat de la crisi *estatal* d'avui ni dongui una idea completa d'ella.

Després d'haver llegit l'obra del autor americà pot seguir imperant el criteri d'En Lieber, que l'Estat deu fer: «ço que l'home no pot fer isolat; ço que no deu fer isolat, i ço que no vol fer isolat».

Tampoc Deslandres satisfà l'exigència científica a la qual venim referint-nos. L'Estat és en una crisi total, com *idea* i com *fet*, crisi que pot condensar-se en aquestes dues preguntes: donat que l'Estat és, *què és?*; donat que l'Estat existeix, *per a què existeix?*

L'ésser de l'Estat és d'una difícil determinació, tant en l'aspecte intrínsec, íntim, com en l'aspecte extrínsec, de fóra.

Intrínsecament, l'Estat és una institució de *dominació* o és millor una institució d'*armonia*? El primer concepte sembla que ha passat ja a la història,

encara que (com en totes les coses) potser hi ha entre algunes tendències modernes algun toc de reacció. En canvi, el segon aspecte vé patrocinat per tots els autors moderns, especialment per En Jellinek, el *patriarca* de les orientacions noves fa cinc anys (avui ja un tant discutides per certa escola).

Extrínsecament, l'Estat, exigeix la soberania o bé'n té prou amb la subjecció a la *norma objectiva* d'En Duguit?

¿Per a què existeix? ¿Hem de fer cap a la doctrina de la lluita de races del malaguanyat Gumpłowicz; hem d'aturar-nos en la concepció d'Engels afirmant el poder social dels propietaris dels instruments de producció; o bé hem d'atendre an aquells simpàtics principis que fan de l'Estat l'expressió d'un ideal de justícia, una aspiració ètica, una organització que ponderi les forces socials fins a lligar els interessos individuals a l'interès col·lectiu, segons aquella tradició idealista d'En Krause, Röder i Giner?

Veus aquí el problema íntim de l'Estat; el que encarna aquesta crisi total, absoluta de l'Estat i, per tant, de la ciència política.

Recullir totes les palpitations d'ella és tasca impossible. En tots els principis de les coses s'hi nota quelcom que afecta al fons d'elles; emperò és quasi bé impossible determinar-ho. Nosaltres sols hem apuntat notes, sols hem anunciat temes, sols hem constatat la crisi fonda, total, de l'Estat.

I això a propòsit d'un llibre, millor, d'uns llibres d'un home, d'un professor francès que sembla recullir-hi el problema sencer; és el professor Duguit. Les obres d'En Duguit aquí es comencen a conèixer; però convé extendre'n més coneixement. No perquè puguin fer bé o puguin fer mal. Tant sols perquè signifiquen orientacions científiques noves que condueixen a conclusions molt pràctiques.

I per a comprendre tot el problema de la fonda crisi de l'Estat no hi ha llibres com els d'En Duguit. En primer lloc, perquè en ells s'hi condensa la doctrina que en altres autors es fragmentaria. En segon terme, perquè per a conèixer una nova escola és sempre més útil una obra *directa* que un llibre de crítica. Així, sempre serà millor acudir, pel nostre objecte, a En Duguit que a En Deslandres, com a Amèrica serà millor l'estudi d'En Wilson que'l d'En Merriam.

JOSEP M. GICH

RON BACARDI

DERIES

II.-D'altres com el Sr. Gasset

Imagineu un *lloro* molt divertit qui repetís un petit discurs en les més diferents circumstancies. Podria ser tolerable, avesant-s'hi. Però imagineu una plaga de *lloros*, tots molt divertits i que repetís cada ún un respectiu petit discurs, tant si encaixava com no. Seria horrible cosa. Acabaríeu suïcidant-vos o mantant *lloros*.

Doncs, una cosa semblant passa amb el Sr. Gasset: que no és tot sol, que n'hi han molts com ell, que son legió com els pobres diables de la garrinada que esmenta l'Evangeli.

Al dir que n'hi ha molts com el Sr. Gasset, vull dir d'aquella idiosincrasia política; però no m'enfondo en les diferencies de nivell, perquè de tant baixos com el del ministre de la *política hidràulica* no se'n solen trobar gaires.

L'un agafa els latifundis per únic blanc; l'altre s'enfutisma cada dos per tres amb la pena de mort dels seus amics; l'altre les empen contra els *foros*; l'altre té punt en moralitzar mecànicament; qui, l'ensenyança; qui, els consums; qui, els estalvis i l'hisenda; qui, el clericalisme.... Tots, per teoritzar i justificar la seua missió, treuen un estirabot o altre. I amb l'estirabot elaboren

una panacea, dient, com el Sr. Gasset: «El problema dels regadís no és quelcom, és tot.... La labor principal es obtindre fonsos.» No cal citar noms. Basta dir que en aquesta llista d'alusions hi van compresos, amb més o menys raó, els polítics més honorables i eminents de l'Espanya centralista.

Cada un d'ells engega una cantarella i vol fer-nos ballar la seva dansa. Cada un de ells ens estira del seu cantó. Cada un vol fer rodar la política al entorn d'un eix diferent, i la descentra i entre tots la malmeten perquè mai, d'un conjunt d'unilateralismes, n'és sorgida l'integralitat.

Es evident, que un home genial, o fins un home vulgar en circumstancies favorables, pot aixecar una qüestió concreta a qüestió central, a problema nacional únic durant una temporada. Aleshores són tolerables les excentricitats d'un Lloid George.

Malhauradament no ens trobem en aquest cas. Aquestes obsessions individuals dels nostres polítics no responen a cap realitat, ni a cap finalitat transcendental. Per això, encara que versin sobre temes diferents, la llur natura es idèntica. Tots son uns, i, el conjunt, una orga de boigs.

J. BOFILL.

Veus de tardor

En el món de les grans agrupacions polítiques, socials, religioses, sembla que al decaure l'istiu siga la època senyalada per a un febrós aixecament de veus. Sense comptar les obertures dels parlaments, els congressos socialistes a Londres, a Berna, a Jena, l'aplec dels catòlics alemanys a Metz, les inauguracions arreu, omplen el món de clamors; fins sembla que les commemoracions s'hi apleguin més espesses, com si ja de centúries fós el tombant cap a la tardor l'hora propicia als aconteixements que donen marcada fè de vida de les masses. Tots per una o altra raó ens sentim presos dins de les ones d'aqueix chor de veus, són un objecte de la seva influencia. I elles són al ensem els crits de tots nosaltres homes treballadors, homes lligats amb els afers d'altres homes.

Dugues s'en aixequen, veus en combat, més entenedores que cap. Els homes que les escampen pel món fan l'efecte d'una mena d'inspirats del paorós panteig de les multituds.

Veus esclaves del somni, veus manades per l'Inevitable, el resultat del seu replicar-se qui sab en quina llunyana tardor del món arribarà a veure's clar en el repòs, qui sab si hi arribarà mai!

Una veu que sembla voler-se aturdir de la remor sorda que fan els pobles per a aixamplar-se, per a igualar-se a d'altres, per a defensar-se, vé de la banda de Montreal on se celebra el Congrés de Juristes americà-canadienc. Lord Haldane, el jurista anglès de fama, abans ministre de la guerra, ara gran canceller, és el qui, enviat del rei d'Anglaterra, enraona davant del món qu'escolta sota el cel de tardor. I l'esperit de la seva veu és aquest: «Us anuncio el regnat de la moralitat internacional. Les relacions entre'ls pobles s'aguantaran sobre raons morals. Els ideals seran més forts que no'ls interessos, car l'edifici conjunt dels pobles s'aguantarà i està unit per la filosofia. Mireu com les ententes esdevenen avui agrupacions de pobles que coincideixen en la manera de sentir cer-

tes coses de la vida comuna, i la significació guerrera desapareix en elles. La entente anglo francesa n'és un patró. Es ja un fet: hi ha entre'ls pobles motius ètics comuns que tenen més força que l'egoisme fret. No somnió; el mateix que us dic està contingut en el programa de la política anglesa que accepta Sir Eduard Grey».

I un altra veu germana d'aquesta, la porta el propi Andreu Carnegie des de la seva Fundació de la Pau; com un trovador inspirat que s'alça al volt de la gran taula dels pobles, endreça el seu cant al Emperador: «A tu, Imperant qu'ets l'arbitre del món, que la guerra és un voler teu, i que també es faria la pau universal no més que tu ho volguesis, a tu và el meu cant, car ets tu a qui pertoca convocar les grans potencies per a la constitució d'una organització pacífica entre'ls pobles de la terra!»

An aquestes veus inflamades de llibertat, que volen deslliurar-se dels fets, quina altra hi replicaria sinó la del gran Imperi, poderosa, però pantejanta amb la inspiració de lo Inevitable. I vé a dir la veu:

«O Lord Haldane, O Carnegie, quina cançó tant hermosa, mes, quina impaciència! Sorpren que els qui tenen una mida tant justa per altres coses s'expressin aixís en aquesta. No ho veieu que el voler passar les grans families dels pobles pel mateix raser de la vida privada, no pot ésser? Els interessos són correntment més poderosos que'ls ideals. Avui, els pressupostos de guerra esveren un poc, però convé aixís. I, a més cultura, més armes. Qui ho nega que hi ha una gran fretura de pau? però el voler saltar d'un estat positiu de les coses a un estat de somni és temps perdut. El pacifisme positiu és el que de concert amb la realitat và pas a pas al terme, fomentant i enlairant les institucions de dret internacional, i ja ens podrém donar per contents si per aquest camí s'arriba a assolir lo que els pacifistes desitgen».

Veus de la Llibertat, veus de l'Inevitable; però, per ventura ni l'una ni l'altra són lliures? Manades són per l'alè càlid que s'aixeca de les masses en moviment, expressió d'aquella força desconcertant que no surt de cap home per sí sol, i que resulta del moure's per la vida de tots plegats, del comerç amb el món. Força misteriosa que fa que el més gran Imperant siga ell mateix manat més que ningú pels fets.

L'aire de la tardor, plè de melangia i de pensaments de pervindre, s'estremeix del chor turbulent de veus humanes. S'hi aixequen també aquelles que la tardor passada havíem sentit com un cant de vida pacífica, de germandat entre ho-

mes de llunyes terres, i ara s'han tornat fosques i diuen: «El proletari no ha de reconèixer patria». I les que deien pau i avui en nom del pacifisme clamen a revolta i obstrucció, i les que una tardor propera foren una sola veu, i ara, trencat el seu unisson, són dugues veus qu'es desconeixen i es combaten ¿On és el durable i en què caldrà posar la fè?

No seria tant và voler fer de la remor de lo Inevitable que mou la veu dels uns l'esperò de la meua acció individual, com posar una fè il·lusionada en l'altra veu que traspasa la realitat d'aqueixa massa palpitant de les multituds?

Des de la taula de treball que mira al cel de tardor anyorivol, pensatiu, espec-tant, sota el llum del vetllador que cada

dia cal encendre més d'hora, parant la orella a les veus, un pensa que també ara és la bona època per baixar a la cripta o pujar als cims, per a preparar-se cada ú a la acció en silenci. Les veus mateixes que omplen l'espai no són a la fi altra cosa que preparació a l'acció; guardem-nos de judicar-les. No inflèm més l'Inevitable, ni el somni qu'esdevé furient de l'una a l'altra tardor. Baixèm a la cripta, pujèm als cims per a escoltar-hi la veu de la consciència on parla Deu, i fèm la nostra via.

JOSEP LLEONART

El millor **Café** és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

De sobte, un dels francesos no's va poder contenir.

—*Pardon...* Ço que crideu no té cap valor per la multitud. *Ces gens* no saben ço que s'ia el Llenguadoc. Solament ho saben les gents lletrades, i encara no pas totes.

—*C'est dommage* — vaig remarcar jo, molt sincerament.

I, a impulsos de la santa deria que, gracies a Deu, no m'ha deixat d'ençà que va sobtar-me en el trànsit de l'adolescència a la joventut, vaig sentir-me vagament inspirat i vaig llençar la conversa cap a les veritats del nacionalisme,—del nostre nacionalisme—que eran escoltades amb la més pòlida i gran fredor pels dos francesos; i això que'l meu compatrici, professional de l'oratoria, va pendre'm tot seguit la paraula i va inflamar la seva en l'eloqüència més vehement.

L'esperit que denotaven amb llur actitud i llurs observacions els nostres dos companys de carretel·la, vaig tenir ocasió d'observar-lo sovint durant aquella per tants altres conceptes agradosa estada en terres del Llenguadoc. I jo'm deia que tant mateix era ben sensible l'oblit, per part dels bons tolosencs, del més llegítim dels títols de noblesa que'ls feien honor, amb tot i tenir-ne tants; i jo'm planyia de què semblant oblit fos quelcom de premeditat i obeís a un fals concepte de patria. Perque, al cap d'avall, ¿havia de ser més gran la França perquè els fills de les diverses nacionalitats que s'enclouen en el seu territori adoptessin el llenguatge d'una sola? ¿havia de ser més rica si els llenguadocians prescindien completament de llur personalitat i oblidaven en absolut la significació de llur idioma en l'història mundial de la literatura?; ¿havia de constituir un avenç l'immolació d'una llengua en ares d'una seva germana?; ¿el significava el fet de què alguns fills de Tolosa s'averonyissin de parlar la dels trovadors i procuressin acostar-se durant aquelles festes, plens de admiració, al nostre don Emili Vidal y Ribas, per veure si se n'encomanaven l'accent

L'esperit que renaix

Records d'un viatge a propòsit d'un altre

Amb ocasió d'unes festes franco-espanyoles que a hores d'ara no hi arriba a haver ningú que sàpiga del cert a què veníen, entràvem a Tolosa de França entre arcs triomfals, lluminaries i aclamacions. Al pas de les carretel·les el poble s'aglopava i s'empenyia darrera el doble cordó de soldats que posava un límit als seus entusiasmes... «¡Viva España!»... «¡Vive la France!»... «¡Visca Catalunya!»... Tot-hom desitjava que visqués tot-hom. Allò era com una batalla imaginària de flors internacional. Els dos francesos que seien davant per davant del meu company i de mí en el carruatge que'ns havia tocat d'entre la trentena o la quarentena que formaven el seguici, donaven mostres d'un goig immens.

—*C'est merveilleux!*

—*C'est épatant!*

—*C'est féérique!*

I, com a resum, constataren que, d'ençà de la visita que molts anys enrera els havia fet en Carnot, no s'havia vist una cosa

igual. Això vol dir que no'ns havíem d'esforçar massa els obsequiats estrangers per a creuren's uns presidents de república en viatge de sobirà i per a donar a les berretades amb què corresponíem a l'adhesió de la multitud aquell aire de magestuosa complacència propi dels homes que ocupen en els Estats constituïts la més enlairada situació.

Però el meu company de banquetta no se'n contentava dels acataments, i de tant en tant, com si obeís a un ressort màgic, s'aixecava tot d'una peça, enlairava amb un gran gest tremolós el negre berret de mitja copa i llensava a volar un crit que surava per damunt de tots els demés:

—*Vive le Languedoc!*—

I mentres s'asseia, ja calmat, els dos francesos se sofocaven un punt, se removièn anguniosament i procuraven desviar la vista de nosaltres, fins que el meu company tornava a vessar d'èpica emoció i repetia el moviment, l'actitut i el clam:

—*Vive le Languedoc!*—

Editorial Ibèrica, Balmes, 87. - BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Per subscripció, pagament a la bestreta

Acabat el temps de la subscripció l'obra valdrà

Preu de l'obra:

Rústega Ptes. 35
Tela 45

Rústega Ptes. 45
Tela » 55

boulevardier? A totes aquestes preguntes jo hi feia invariablement la mateixa resposta: que nó, que nó i que nó.

I, no obstant, fins entre les gentes més humils de la gloriosa capital llenguadociana s'hi veia un esperit contrari al meu. Mireu: un dia cert baillet de cambra de l'hotel cri-dava, per a mon servei, un cotxer de punt, amb el qual bescanvià unes quantes frases en la seva parla natural. Doncs a l'adonar-se de l'atenció que jo hi parava, se men'n va excusar plè de confusió... I altre cas per l'estil va succeir-me a Banyeres de Luchon, on no vaig aconseguir d'un guia que em digués com anomenava el poble *la vallée du Lys*.

No obstant, va haver-hi en aquelles festes algunes notes que indicaven un sentit contrari a l'esmentat. I la primera vingué cabalment d'un home que, boi sent una glòria tolosana, era i és a la vegada una celebritat parisina i, per tant francesa. Parlo de monsieur Artur Gailhard, director i empresari encara aleshores del teatre de l'Opera, del qual feia anys que presidia els destins i al qual havia deixat orfe per uns dies d'algunes eminències,—entre elles, la artista coreogràfica Mlle. Sandrini; entre ells, el tenor Muratore—a fi de que amb llur concurs avaloressin les festes franco-espanyoles de la rosada capital del Llenguadoc. Doncs, Monsieur Gailhard, en un dels doscents vins d'honor amb que va obsequiar-se'ns, va fer-se aplaudir entusiàsticament un brindis en llengua del país i les idees de germanor occitano-catalana que hi vessà. No diré que algún membre de l'*Academie des Jeux floraux* — aixís, en francès oficial — no sentís com un cert rubor a l'escoltar els accents d'una de les llengües més glòries que han estat i segueixen essent, però el cas es que, entre la concorrencia, va córrer una esgarri-fança d'emoció pura. Va ésser quelcom que venia d'un passat de glòria i era, a la vegada, una promesa. Perquè, contra lo que podríen opinar els admiradors de l'accent *boulevardier* del nostre don Emili, hi havia un fet viu que donava una consciència nacional llenguadociana justament a un home que feia anys que vivia lluny del Llenguadoc.

Mentres el menyspreu al propi idioma arribava tot just a les baixes capes de la societat; ressorgia en la consciència dels elets la necessitat d'honorar-lo; mentre un baillet de cambra demanava perdó d'haver-ne fet ús, un home popular arreu de França, se enorgullia de fer-ne. Una vegada més se confirmava la teoria, tant bellament i eloqüent exposada en *La Nacionalitat catalana*, de que les transformacions dels pobles «comencen pels cèrcols superiors i després irradien, en ondes concèntriques, fins a les capes socials més fondes». No era estrany, doncs, que mentre la corrent desnacionalitzadora tocava a les inferiors, s'iniciés la restauració per les del cim.

Està clar que d'un fet tant senzill com el de què un senyor se sentís impulsat per l'entusiasme a usar una llengua que estava fet a anyorar, no era lícit treure'n massa transcendents conseqüències. Però, al cap d'avall, escoltant com la parlava aquell senyor, hi havia alguns homes escullits dels que's distingien per conreuar-la literariament, hi havia poetes i artistes impulsats per un esperit de conservació de les glòries passades. I això ja era fermança de les futures. Com ho fou, aquell dia mateix, en un banquet celebrat al vespre, una manifestació que tinc a honor haver provocat.

Veureu que, en cada acte dels que's celebraren amb acompanyament de músiques, se tocava la Marxa real, se tocava la Marseles i tot-hom les escoltava a peu dret. Però es tocava o's cantava *La Tolosana* i ningú's movia. Doncs, aquell vespre i en aquell banquet, al ressonar els primers compassos de l'himne, jo vaig iniciar l'acció d'aixecarme, tot invitant a fer-ho als companys periodistes dels quals seia a prop... ¿Va? ¿Va!... ¡La cosa era feta! Tot-seguí, boi remerciant-nos amb un somris i un acatament, ens imitaren els veïns de la taula del costat, que eren en general artistes i poetes de la terra; al moment s'anaren redreçant altres concorrents en tots els àmbits de la sala, sent el primer, a la presidència, el que era

aleshores batlle de Barcelona, D. Domènec Sanllehy; i al punt li feu costat el que ho era de Tolosa, i en un instant els seguí tot-hom, sense que hi manqués el prefecte, sense que hi manquessin els dos, tres o quatre generals que comanaven la guarnició.

D'ençà d'aquell dia, cada cop que's tocà o cantà *La Tolosana*, fou objecte de la mateixa respectuosa acollida. I ens semblà que els tolosencs se'n sentien orgullosos i que recobraven sense adornar-se'n el sentit nacional que semblaven tenir tant lluny els primers dies de les festes.

¿Es obeint an aquest sentit que ara tot just, al passar per Tolosa el president de la República francesa en direcció a Espanya, fou saludat en llengua d'oc i als acords de *La Tolosana*? Ho sigui o no ho sigui, m'ha semblat curiós recordar, amb tal motiu, les impressions d'aquell deliciós viatge, mal no sigui per altra cosa que per a constatar la revifalla de l'esperit nacional llenguadocià, únic que podrà redimir de tot rastre de provincialisme als nostres germans de l'altra banda del Pirineu.

Revifalla que, al cap d'avall, respòn al moviment universal de restauració de les nacionalitats històriques, a base de les quals —i amb tots els respectes pera cada una,— hauràn de ser constituïts, si volen ser durables, els grans Estats de l'avenir.

J. MORATÓ

En la badia de Pollensa

Sé una rústega badia
solitaria dia i nit;
sembla'l sojorn escullit
de la pau i l'harmonia.

Sols la barca pescadora
la solca, vinclant l'entena,
o s'ajau damunt l'arena
de la cala protectora.

Mes de tant en tant, avança
familiarment una flota
qui du l'or i la poixança
de metròpoli remota.

En branques de llum encesa,
brilla, com un troç de món,
sobre l'abisme pregón
perfumat de rustiquesa.

Ulls vermells i esmaragdins
damunt l'aigua se dispersen,
ulls pipellejants conversen
des de ls màstils gegantins.

I la flota sobirana
dins la solitud del freu,
com un magnat qui s'asseu
al portal d'una cabana,

fà pensar en la senzilla
vivenda del jornalier
on s'hi veu des de'l carrer
feinejar la tendra filla.

I un gran senyor s'hi atura
sovint a passar l'estona,
i és garrida la minyona,
i el veïnatge murmura.

Així, la flota de guerra
¿què festeja dintre l'aire
pagesívol de la serra?
¿Quina olor d'anyella flaira
el lleopard d'Anglaterra?

JOAN ALCOVER.

El catalanisme i el Nunci

Vaja per endavant la declaració del nostre respecte a la persona del senyor Nunci Apostòlic a Madrid i a la seva investidura. Però aquesta consideració no ha d'ésser obstacle, més tost ens hi empeny, a manifestar el disgust amb que veiem l'actitud amb que Monsenyor es col·loca enfront del Catalanisme, en una circular que recentment ha dirigit als superiors de les ordres religioses a Espanya.

En aquesta circular es trameten al clero regular les prudents instruccions de la Santa Seu sobre les intromissions dels religiosos en política, recomanant-los l'apartament dels partits i llurs disputes, per mantenir-se en una esfera espiritual serena i elevada que'ls capti la confiança de tots els fidels. El senyor Nunci emperò ha confós aquesta vegada el sentiment nacional dels bascs i dels catalans amb una passioneta de partit.

«Vigilen,—diu, en la quinta i última de les seves instruccions,—el «bizcarrismo» de algunos religiosos vascongados, los cuales, con esa actitud separatista, no sólo pierden el espíritu de la Orden, sino que se hacen odiosos al Gobierno y a la Nación. Conviene que vigilen también el «catalanismo», aunque en este último parece notarse menos falta de prudencia y moderación».

Aquestes paraules semblen dictades per l'esperit mateix de prevenció i de incomprensió que informava fa deu anys les esferes oficials espanyoles en què avui viu per desgracia seva l'alta personalitat qui les ha escrites. Si entre el representant del Sant Pare en terres d'Espanya i els tres o quatre pobles vius que integren la península no s'hi interposés la oligarquia extranya a tots ells qui en realitat sols en representa un de sol i encara falsament, no haurien sortit de la seva ploma aquestes frases segurament poc pensades, i, per el que respecta al Catalanisme, enterament inútils i anacròniques: això ademés de molestes per tot sacerdot qui estimi la nostra patria.

En aquesta circular se parla del sentiment nacional de dos pobles, quasi com de dues heretgies,—del Catalanisme en segon terme, com d'una malaltia més

benigne.—Es estrany que un italià, perquè italià de cor és el clero d'allí, malgrat el llevat anti-eclesiàstic amb que sa nova patria fou pastada, no capesca la naturalesa i significació del nostre nacionalisme millor que qualsevol net d'en Montero Ríos.

Es estrany també que un representant de l'Església tracti d'ofegar l'amor a la propia terra d'uns religiosos perquè no disgustin un govern, (i quin govern!) S'esplicaria que se'ls recomanés fugir de certes actituds i de certes violències poc avingudes amb el caràcter d'un ministre de Deu. Si es limités a condemnar el «separatisme» basc, (i és aquesta una paraula molt gruixuda qui ho diu tot i no diu res), solament com a contrari al esperit del ordre, no més quedarien per posar en clar dues coses: si el nacionalisme dels éuskars és o no qualque cosa més que un pobre «separatisme», i si aquest o cap altre nacionalisme—o separatisme,—pot ésser en sí contrari al esperit de cap ordre. Però al condemnar-lo ademés com a odiós a un govern determinat i a una nació deter-

minada, Monsenyor pren partit i, el que és pitjor, n'obliga a pendre, en matèries que no afecten per res a n'allò que pel seu ofici natural li està únicament encomanat. Sots pretexte d'allunyar el clero de les lluites polítiques, se fica ell a jutjar el plet entre dos pobles, o entre un poble i un govern.

Els religiosos—ni els seglars—catalans, per la seva banda, no necessiten en aquest punt avisos ni vigilància de ningú, i menys de qui ni'ls coneix ni'ls estima degudament: perquè si'ls coneguéssim a n'aquests religiosos, sabríem que llur prudència no és relativament major que la dels biskaitarres, sinó que dins i fora del temple és absoluta i esquisida, i no manifestaria respecte d'ells aquests pobres rezels oficials; i si'ls estimés, procuraria no ferir en l'íntim dels seus més purs sentiments humans aquest clero català qui a una virtut qui per sí sola basta per alliberar-lo de tota violència d'esperit anticristiana, reuneix una cultura poc vista dins el clero espanyol; cultura que basta també per la seva banda a fer que son llegítim i reflexiu sentiment de patria es manifesti tot'hora en formes perfectament dignes i serenes, gens ofensives per cap nació ni tant sols per cap govern.

F.

El Revisor

Comèdia en cinc actes, de Nicolai V. Gogol

ESCENA II

Els mateixos i el Cap de correus

CAP DE CORREUS.—Aclariu-me, senyors, quina mena de relació té això amb el revisor qui ens ha d'arribar?

BATLLE.—Que n'heu sabut alguna cosa més, per ventura?

CAP DE CORREUS.—El senyor Bobtxinski me n'ha contat. Tot just era amb mi a correus.

BATLLE.—I què en pensem de la cosa?

CAP DE CORREUS.—Què en penso? Que tindrem guerra amb els turcs.

JUTGE.—Eh, no us ho deia, no us ho deia?

BATLLE.—Sí, tots dos heu encertat el cel amb el dit.

CAP DE CORREUS.—Sí, sí, els turcs ne sortiran amb les mans al coll. El francès en reventarà de ira.

BATLLE.—Però quina guerra? No els turcs,

però nosaltres en sortirem amb les mans al coll. No en dubteu pas més: aquí ho tinc per escrit.

CAP DE CORREUS.—Ah, si és així, no tindrem guerra amb els turcs.

BATLLE.—I què en pensem Vos, Ivan Kuzmitx?

CAP DE CORREUS.—Hm! — què en pensem Vos, Anton Antonovitch?

BATLLE.—Hm! — quí, jo? De temorec no en soc; però em fa una mica de neguit. Sobre tot el comerç i la burgesia em posen intranquil. Diuen si jo els he escorxat. Déu meu, si jo els he prèssos — ho he fet sense cap malícia. Fins i tot penso... (*l'agafa del braç i el porta a l'altre cantó*). Fins i tot penso si m'hauràn denunciat. Perquè si no, jo us demano perquè ens l'avien pel coll aquest revisor? Escolteu, Ivan Kuzmitx, que no podríeu pel nostre bé comú, totes les cartes qui us venen al vostres correus, totes les

ROYAL

♦ Cada tarda Tè-concert ♦ Souper-concert a la sortida dels teatres ♦
RESTAURANT * Menú desde 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunches

Rambla dels Estudis, núm. 8

cartes qui entren i surten... sabeu, obrir-les una mica i llegir-les, només per assabentar-nos si aquí hi ha amagada alguna denuncia o alguna altra cosa greu...? Si no, podem tornar-ho a cloure; pel demés no vol dir res que és cursi la carta oberta.

CAP DE CORREUS.—Ja sé, ja sé... A veure si vindreu a donar-me lligons del meu ofici. No en fa pas poc de temps que m'hi practico, però no pas per precaució sinó per tafaneria, — no sé què donaria per saber tot tot el que hi ha de nou pel món. Us asseguro que no hi ha llegida més interessant. Hi han cartes que's lleigeixen amb veritable regocig... diuen cada cosa... amb tant de pebre... i tot tant edificant... millor que a la «Gatzeta de Moscou».

BATLLE.—Bé, bé, així digueu-me si no heu llegit res d'un cert funcionari de Petersburg?

CAP DE CORREUS.—No, de Petersburg no; però es parla molt d'uns de Kostroma i de Saratov. Quina llàstima, que no llegiu cap carta! Hi han indrets magnífics. Per exemple, no fa gaire, un tinent qui descrivia a un amic seu un ball... Us asseguro que feia venir pecigolles i tot. «Caríssim — li deia — la meua vida s'escola aquí entre fenòmens celestials: donzelles a betzef, la música s'ona, jo em llenço al mig del foc...» Us dic que el noi escrivia amb un veritable sentiment. Me l'he ficat expressament dins la butxaca. Volen que us el lleigeixi tot el bitlletet?

BATLLE.—No, ara estem per coses més greus. Així em fareu aquest favor, veritat, Ivan Kuzmitx? Si us encepègaven amb cap queixa o cap denuncia, a no vos hi penseu pas gens a retenir-la.

CAP DE CORREUS.—Amb moltíssim de gust.

JUTGE (el qual ha sentit alguna cosa).—Teniu-hi compte... Un dia o altre us podria amoinar això.

CAP DE CORREUS.—Què, és que creieu que...

BATLLE.—No res, no res. Fòra diferent que això es fés en públic. Però tot se fa en família, entre les quatre parets.

JUTGE.—Sí, ja tenim bona cosa a l'olla! Per dir-vos la veritat, Anton Antonovitch, jo us volia regalar amb una goceta. És la germana carnal d'aquell goç meu que ja coneixeu... Ja heu sentit a dir que Txeptovitch i Varchovinski, han començat un plet: i jo faig de mitjancer. Vet aquí que així puc carregar les meves llebreves igual a la terra de l'ún que a la terra de l'altre.

BATLLE.—Amic, ara per ara no us val per mi l'esquer de les llebreves. Hi ha aquest maleit revisor viatjant d'incògnit que no se'm mèn de dins el cap. No paro d'escoltar un moment, si s'obre la porta i ens ca...!

ESCENA III

Els mateixos, Dobtxinski i Bobtxinski, els quals se precipiten ambdós adins sense poder alenar.

BOBTXINSKI.—Un fet extraordinari!

DOBTXINSKI.—Una nova inesperada!

TOTS.—Què passa?

DOBTXINSKI.—Un negoci mai vist! Vetaquí que entrem a l'hostal.

BOBTXINSKI (interrompent-lo).—Vetaquí que jo entro amb Piotr Ivanovitch a l'hostal...

DOBTXINSKI (prenent-lo per la paraula).—Permeteu-me, Piotr Ivanovitch. Ja ho contare jo.

BOBTXINSKI.—No, permeteu-me, jo... permeteu-me, permeteu-me, Piotr Ivanovitch... Vos no posseu tant bon istil...

DOBTXINSKI.—Però no m'interrompeu sem-

pre d'aquesta manera... De segur que fariéu errades i ni ho recordariéu tot...

BOBTXINSKI.—Ho recordo tot, us juro que ho recordo tot... No em destorbeu, deixeu-me ho contar tot, no em destorbeu. Diguen, senyors, us ho prego de cor, que Dobtxinski no m'interrompi més...

BATLLE.—Però conteu-ho d'una vegada en nom de Déu. Què hi ha? El cor s'em trenca d'angunia; feu el favor d'asseure'us, senyors. Bobtxinski, preneu aqueixa cadira (tots s'asseuen a l'entorn dels dos Piotr Ivanovitchos) Ara conteu — el que ha passat.

BOBTXINSKI.—Permeteu, permeteu... una cosa darrera l'altra. Tot seguit que vaig haver tingut el gust de sortir de casa vostra, quan Vos vèu tenir l'amabilitat de amoinar-vos per la carteta que acabàveu de rebre, si — me'n vaig anar corrents... us ho prego de cor, no m'interrompeu, Piotr Ivanovitch! Ja ho sé tot, ja ho sé tot... veus aquí que, com us deia, me'n vaig anar corrents a casa de Korobkin, i no trobant Korobkin a casa seva, me'n vaig a casa de Rastakovski, i no trobant Rastakovski a casa seva, heus aquí que me'n vaig a correus per assabentar a Ivan Kuzmitx la nova que hem rebuda, i al sortir d'allí, me'n trobo Piotr Ivanovitch...

DOBTXINSKI (interrompent-lo).—A la parada de les coques...

BOBTXINSKI... a la parada de les coques. I al topar me amb Piotr Ivanovitch, jo que li dic: «Que ja sabeu la nova que Anton Antonovitch té d'una carta que se'n pot fiar?» I Piotr Ivanovitch ja havia tingut la bondat de sentir-ne parlar a la vostra majordoma Avdotia, que no sé per què, era enviada a casa de Filipp Antonovitch Potxetxuev...

DOBTXINSKI (interrompent-lo).—Per una garrafa d'aiguardent francès.

BOBTXINSKI (apartant-li les mans).—Per una garrafa d'aiguardent francès... Ens en anem doncs, Piotr Ivanovitch i jo, a casa de Potxetxuev... Però feu-me el favor, Piotr Ivanovitch, no m'interrompeu... Ens en anem doncs a casa de Potxetxuev, i pel camí Piotr Ivanovitch que'm diu: «Entrem al restaurant... Em sento una buidor dins el ventrell... de bon dematí que no he menjat res... tinc uns retorciments de ventrell». Sí, diu el ventrell de Piotr Ivanovitch... «I l'hostaler no fa gaire que ha rebut moll fresc, i en pendrem un moç». Així que entrem a l'hostal, vetaquí de sobte un jove...

DOBTXINSKI (interrompent-lo).—D'agradosa presència, vestit molt civilment...

BOBTXINSKI.—D'agradosa presència, vestit molt civilment, qui es passejava amunt i avall de la sala, amb una cara talment abstracta... una fisonomia... uns gestos... i aquí (es passa la mà per sobre l'front) molt d'això, molt d'això. Jo com si ho pressentís i sí que dic a Piotr Ivanovitch: «Vetaquí un que no ha vingut pas per venir». Sí. I el nostre

Piotr Ivanovitch que fa un senyal amb el dit i crida l'hostaler, — Vlas, l'hostaler, que la seva dona fa tres setmanes que ha deslliurat un menut tant aixerit, que serà un bon hereu del seu pare per l'hostal. Piotr Ivanovitch que crida l'hostaler i li demana baixet baixet: «Qui és aquell jove?» I Vlas que li contesta: «Es...» He, no m'interrompeu, Piotr Ivanovitch, feu-me el favor de no interrompre'm, que no ho podreu contar, us juro que no ho podreu contar; a cada lletra us ennuenyeu i xiuleu de la dent que us manca... «Es — diu — un jove, un funcionari», sí, sí, «qui és arribat de Petersburg, i el seu nom és — diu — Ivan Alexandrovitch Chlestakov, i viatja — diu — pel governament de Saratov i — diu — es presenta d'una manera molt estranya: ja fa dugues setmanes que posa aquí, no surt per res de l'hostal, ho pren tot a compte i no vol sentir parlar de pagar un kopek». Jo així que sento això, sí que em bufa una inspiració: «Eh!» li dic a Piotr Ivanovitch...

DOBTXINSKI.—Oi no, Piotr Ivanovitch, que soc jo que vaig cridar «Eh!»

BOBTXINSKI.—Primer és veritat que vèu dir «Eh!», però jo també vaig dir: «Eh!» — Jo que li dic a Piotr Ivanovitch: «I perquè posa aquí si el seu viatge és pel governament de Saratov?» — Sí, sí, és el funcionari de Petersburg, ell mateix.

BATLLE.—Quin funcionari, quin funcionari?

BOBTXINSKI.—El funcionari que us han fet saber per la carteta, — el revisor.

BATLLE (amb astorament).—Què dieu ara, Déu meu? És impossible.

DOBTXINSKI.—Que és impossible? És ell, ell. Ni paga ni se'n va. Qui pot ser, doncs, sinó ell? I el seu passaport diu que va a Saratov.

BOBTXINSKI.—Es ell, és ell, us ho juro... Tant observador, tot ho vigilava, tot ho guaitava, res se li escapava... fins va veure i tot, que jo i Piotr Ivanovitch menjàvem molls... i més perquè Piotr Ivanovitch, gràcies al seu ventrell... sí, sí, no ens treia l'ull dels plats... Jo estava penetrat d'angunia.

BATLLE.—Déu meu, teniu misericòrdia de nosaltres pecadors! A ón posa?

DOBTXINSKI.—Número 5, sota l'escala, a la dreta.

BOBTXINSKI.—En el mateix número on l'istiu passat hi va haver aquella batnça de oficials que estaven de pas.

BATLLE.—I fa gaire temps que és aquí?

DOBTXINSKI.—Ja fa catorze dies. Va arribar per Sant Basili Egipci.

BATLLE.—Catorze dies! (apart) O avis, afavoriu-me! Sants del cel, ajudeu-me! En aquests catorze dies han aïotat la viuda del sub-oficial! I els presos no han rebut la ració! I els carrers són com una taverna, de

TUSELL GERMANS

Articles de Goma i de Celuloide

FÀBRICA: Font honrada, 3.

Botigues i Magatzems

CENTRAL: Fontanella, 20

SUCURSAL: Ronda Sant Pere, 12

SUCURSAL: Vila Vilá, 89.

brutícia! Vergonya! Deshonor! (*s'agafa el cap amb les dues mans*)

CURADOR DE L'HOSPITAL. — I què, Anton Antonovix, que ens en anem de tota gala a l'hostal?

JUTGE. — No, no! De primer enviar-hi l'inspector de policia, el clero i el comerç; en el llibre de «la Vida de Joan Maçó...»

BATLLE. — No, no, deixeu-m'ho arranjar a mi. Altres moments difícils he tingut, a la vida... i amb la misericòrdia del cel, tot ha reeixit, fins i tot me n'han donat les gràcies... Si Nostre Senyor no ens abandona... (*a Bobtinski*). Dieu que era un jove?

BOBTINSKI. — Un jove de vintitres o vintiquatre anys — no més.

BATLLE. — Millor, millor! Els joves es deuen pendre millor el pols. Si és un vell, ja es pot engegar tot al diable; però si és jove sempre sura... Vosaltres, senyors, que cadascú s'apresti per la seva banda i jo hi aniré tot sol, o bé amb Piotr Ivanovix... fent com qui no sab res, tot passejant com per veure si els viatgers són ben aconduïts. Ei, Svistunov.

SVISTUNOV. — Senyor Batlle?

BATLLE. — Feu venir totseguit l'inspector de policia; no, no, que 't necessito a tu. Diques a algú altre que faci venir tant aviat

com pugui l'inspector de policia, i torna aquí desseguida. (*El policia se'n va corrents*).

CURADOR DE L'HOSPITAL. — Anem-hi, anem-hi, Ammos Fiodorovix. Ens en pot venir desgracia.

JUTGE. — Però de qui teniu por? Donant estrenye-caps nets als malalts ja ho teniu tot llest.

CURADOR DE L'HOSPITAL. — Sí, estrenye-caps! Jo tinc ordre de donar als malalts sopa de civada i els corredors fan tots una olor de col, que ún se tapa el nas tant si vol com si no.

JUTGE. — Jo, aquest negoci si que'm té ben tranquil. Perquè, qui s'hi deixa caure de ficar el nas dintre'l jutjat? Si algú arriba a mirar un paper, es maleirà tot seguit. Ja fa quinze anys que m'assec a la cadira judicial, i només que posi els ulls sobre un inform, ja totseguit pico de peus. El mateix Salomó no esbrinaria què hi ha de veritat i què hi ha de mentida.

(*El jutge, el curador de l'hospital, l'inspector de les escoles i el cap de correus surten, i a la porta s'encontren amb el policia que torna.*)

(*Seguirà*)

Trad. C. B. R.

La setmana

Per la gran Assamblaea Catalana

La convocatòria signada pels Presidents de les quatre Diputacions catalanes, invitant a tots els diputats provincials qui les integren i a tota la representació parlamentària de Catalunya a la reunió del dia 24, serà un document memorable. Pot ésser, inclús, el principi d'una nova era en les relacions entre Catalunya i el govern central d'Espanya.

Les coses han arribat, efectivament, a un punt, que's tenen de resoldre en un sentit o en l'altre concreta, immediata, inajornablement. Mai un poble conscient del que vol, el que li convé i el que demana, s'es dirigit a un govern amb més respecte, amb més dignitat i amb més prudència. I mai es estat desatès en una forma més desconsiderada pels homes cridats a compartir les responsabilitats d'aquest govern.

La franca oposició, la guerra declarada a les aspiracions de la nostra terra, seria menys agraviosa per Catalunya que aquest sistemàtic postergar-les a totes les mesquines lluites personals dels nostres oligarques, a tots els don-fulanisms de la política espanyola.

Els polítics de Madrid se son acostumats a no comptar per res amb el poble, a fer cas omís de la seva existència, a pendre solament en consideració els ficticis estats d'opinió fabricats per ells mateixos des de llurs periòdics; i no se

en son adonats encara, o fan com si no s'haguessin adonat, que aquest cop és un poble viu que tenen enfront i no tres o quatre rotatives. Han cregut, des de el més alt al més baix, que aquí esperarem eternament que tots llurs miserables plets entre ells siguin resolts, per obtenir la satisfacció de les nostres més fondes aspiracions nacionals; que tenim obligació de fer-ho; que poden abusar impunement i indefinida de l'actitut conciliadora que per una prudència i un respecte, del qual són indignes, havíem adoptat fins ara.

Des de'l monolític Sr. Maura al antidiluví Montero Ríos, desde el correcte García Prieto a aquest Comte de Romanones, en qui l'acceptació del projecte de Mancomunitats no és més que una de tantes artimanyes per anar sostenint-se en el poder, lliberals i conservadors, professionals de l'honradesa i disbaixats sense cap principi d'ètica política, tots s'han arribat a creure allí dalt que

la qüestió espanyola és una qüestió personal entre ells, que ells són els únics actors del drama nacional, que la nació està pendent del resultat de llurs habilitats, de llurs discursos, de llurs poses estètiques i de llurs frases arrogants; que'l desenllaç d'aquest drama amb aspectes de baixa comedia, qu'ells representen per ells sols, és l'únic que interessa al pervindre de la nació.

Però si és cert que en gran part d'Espanya la gent, qui tot ho espera de fora, que sols té fe en l'adveniment messiànic d'un home, — l'home qu' Espanya necessita, — s'apassiona més o menys, o segueix amb cert interès les peripecies d'aquesta lluita, Catalunya, qui la fe la té en sí mateixa i que treballa hà temps, no amb l'auxili sinó sovint apesat dels obstacles amb què l'entrebanquen aquells qui haurien de prestar-l'hi, en l'obra complexa d'una vera restauració i organització nacional, — Catalunya no'n vol saber res en aquest moment d'aquestes disputes. Sab que 'ls governants són pels pobles i no els pobles pels governants, i demana ja, per última vegada a aquests senyors, que se l'atengui.

En altre lloc d'aquest número veuràn els nostres lectors l'admirable text de la convocatòria mencionada. No cal subratllar-ne una sola frase. La raó més aclaparadora vessa de cadascuna d'elles, pesades i mesurades com tot lo que surt de la ploma d'En Enric Prat de la Riba. Es en aquesta enèrgica mesura que rau la seva força i la seva gravetat.

Si l'acte del dia 24 no fa obrir ben bé els ulls als oligarques de Madrid, si després d'una labor pacificadora qui ha durat anys, d'una dispesa de prudència, de discreció, de serenitat, qui ha arribat ja als darrers límits, aquesta gent s'obstina en què donem per estèrils i fracassats els nostres esforços per entendre'ns bonament amb aquest Madrid oficial en el qual res viu del poble espanyol pot sentir-se representat,—que ningú temí que tornem a les antigues estridències, (què més voldrien ells!) perquè ens sentim prou forts per no torna-hi, però que meditin els homes de govern qui no han perdut del tot el sentit de la responsabilitat tot ço que s'arrisca: que midin bé les conseqüències d'un segon divorci amb Catalunya,—i amb la Catalunya d'ara!

Sastreria : LA EUROPEA : Plaça Sta. Agna, 24
i Capellans, 17.
:: ALTES NOVELTATS ::
d'entretemps i estiu de les més importants fàbriques
PERFECCIO :: ECONOMIA :: PREU FIXE

De la Prensa

Cortesés i sin ilusiones

Debiéramos, a mi juicio, recibir al señor Poincaré, presidente de la República francesa, con toda suerte de cortesías y sin ninguna clase de ilusiones.

*Mais que peut-on, hélas! un être pour l'autre être,
En dehors de la volupté?*

(¿Pero qué puede hacer, ¡ay!, un ser por otro ser—a parte de la voluptuosidad?) pregunta, con su cinismo cándido, en su último libro, la condesa de Noailles. Yo creo, por el contrario, que un ser puede hacer mucho por otro ser, aparte de la voluptuosidad, pero es lo normal, en cambio, que ningún pueblo pueda hacer nada por otro pueblo, aparte del comercio espiritual.

Eso es lo normal. Hay ocasiones excepcionales. Cuando Bismarck impuso a Francia el pago de 5.000 millones de francos y la pérdida de dos provincias, Renan, adolorido, escribía a su colega de ultra-Rhin, Strauss, anunciándole que Francia consagrará su dinero y su técnica, a armar el viejo odio de los pueblos contra la raza germánica. Francia ha realizado el pensamiento de Renan. El dinero y la técnica de Francia se han empleado en dar a la mole del imperio ruso, las herramientas de un Estado moderno. Como Francia necesitaba de Rusia, la ha servido, como ha servido, aunque en menores proporciones, a los pueblos esclavos del Sur.

Pero Francia no necesita de España, sino en un grado mínimo. «Francia tiene razones particulares para buscar la amistad española», escribe el señor Angel Marvaud en su libro *L'Espagne au XXe siècle* publicado sobre todo para excitar entre los españoles el amor de Francia, y entre los franceses el conocimiento de España. «Le es útil, (esa amistad), sino necesaria, para asegurar en tiempo de guerra la seguridad militar de su frontera sud, así como la de Argelia, y añadido que nuestra gran colonia, (y verosímilmente sucederá lo propio en Marruecos), encuentra en la Península la mano de obra que necesita para su desarrollo. Esta amistad nos es preciosa también, en el terreno comercial, si no queremos dejarnos excluir de la Península por nuestros rivales habituales y, por último, desde el punto de vista moral, a fin de mantener sin obstáculos la supremacía de nuestras ideas y de nuestra civilización.»

Esta es también la opinión del capitán de artillería Sr. Ramos Izquierdo. Lo que Francia puede necesitar de España es facilidades para el transporte de sus tropas argelinas en caso de guerra europea y de no

hallarse a cubierto esos transportes de una sorpresa por la escuadra italiana.

Este servicio, considerable sin duda, no es muy importante, en último término. Lo que Francia quiere de nosotros no es tanto un apoyo directo en caso de apuro, como una especie de neutralidad benévola. Una neutralidad benévola se paga también con otra benévola neutralidad. En último término la *entente* con Francia e Inglaterra no es otra cosa. Y si llegamos a entendernos más estrechamente con Francia respecto de Marruecos, no pasaría esa inteligencia de otra mutua neutralidad benévola por la que nos comprometeríamos recíprocamente a perseguir el contrabando de armas y a no prestar apoyo a los comunes enemigos de ambos países. Y nada más.

Con ello no se quiere decir que sacáramos mayor provecho de una inteligencia con Alemania. Los alemanes, como pueblo, son tan egoístas como los franceses o como los ingleses o como cualquier otro pueblo. La política internacional de España está trazada por la *entente* franco-británica en términos a los que no podemos sustraernos. Mientras Francia e Inglaterra desarrollaban políticas antagónicas, España podía vacilar entre las dos. Una vez unidas, Alemania está demasiado lejos para que pueda protegernos contra los daños que seguramente podrían inferirnos Francia e Inglaterra.

Otra cosa sería, claro está, si tuvieran los franceses fé profunda en los destinos españoles. Desgraciadamente, no la tienen. No podemos echárselo en cara porque tampoco la tienen los españoles.

Fé profunda en el porvenir de España, pero fé condicionada, como toda fé profunda, no la tenemos más que unos cuantos pesimistas respecto del pasado, conscientes de lo que nos falta para ser un gran pueblo, pero que creemos columbrar el camino por donde robó a los dioses Prometeo el fuego del espíritu.

Si no se engaña nuestra fe, si nuestra condición se trueca en método, si España empieza a alcanzar fecunda espontaneidad cultural y nuestras invenciones científicas, artísticas, legislativas, técnicas y administrativas empiezan a imponer el respeto de Europa, no tardarían las Cancillerías en darse cuenta de la necesidad de contar con España y entonces se buscaría nuestra amistad, no con palabras sino con hechos positivos.

Recibámos, pues, al señor Poincaré con toda cortesía. Somos amigos de Francia, en pequeña medida somos también los consocios de Francia, y está bien que lo seamos, pero, ¡por Dios!, nada de retóricas, ni de desbordamientos. Tengamos al recibir al extranjero en nuestra casa el gesto discreto de quien sabe que la humilde morada hospitalaria es digna de huésped tan ilustre, pero confía en mejorarla andando el tiempo y no espera que la merced ajena la convierta en palacio.

RAMIRO DE MAEZTU.

(De el Nuevo Mundo).

EPÍLOGO

No todo han de ser fiestas, colgadas y luminarias. Ya salió de España el primer magistrado de la República francesa. Espíritu equilibrado, entendimiento ágil, palabra precisa, buen sentido rápido sin prejuicios ni limitaciones, encarna Poincaré el genio de su raza, y ha conquistado, como ella, las simpatías generales. ¿Quién ignoraría lo que a Francia deben, en el mundo entero, la civilización y la libertad?

Pero nuestro papel, el de todos nosotros, ciudadanos españoles, no puede quedar reducido a engalanar los balcones de nuestras casas. Los deberes cívicos son hartos más serios en la vida moderna. Ya terminaron los festejos, apagáronse las luces, se levantaron los manteles. «Para todas las cosas hay sazón...» dice el Eclesiastés. «Hay tiempo de abrazar y tiempo de dejar de abrazar...» Despedidos los huéspedes ilustres, ¿no será

este el momento de que, a solas con nosotros mismos, reflexionemos un poco sobre el grave problema internacional planteado?

Todos convienen en que no debe resolverse sin el concurso de la opinión pública. Y ya lo sabes, lector amigo, la opinión pública eres tú, sí, tú mismo, y es éste, y es aquél, y el otro, y soy yo también, y somos todos. Pero si todos nosotros, desertando de la ciudadanía, nos abstenemos de pensar y de hablar, entonces el primer politiquillo que hable, aunque no piense, tiene derecho a decir que él es la opinión pública.

Hablemos, pues, nosotros, de la relación franco-española. Que a estas libres pláticas de la calle el protocolo no se oponga.

Acuerdo, solidaridad, colaboración, intimidad, amistad, inteligencia cada vez más cordial, unión todavía más estrecha y más profunda. Todas estas palabras están en los

discursos que D. Alfonso y Poincaré leyeron al final del banquete de gala celebrado en el Palacio de Madrid. Pero ni en Madrid ni en Cartagena se ha pronunciado el vocablo alianza.

Es posible, amigo lector, que al fijarte en esto último, aún antes de razonar los motivos de tu sentir, hayas experimentado una instintiva satisfacción. ¿Cómo negar que nuestro pueblo mira con inquietud, con recelo, con dudas, los tratos y contratos de la diplomacia? No es que no simpatice con la nación vecina. Todo lo contrario: siente espontáneo afecto hacia la democracia francesa. Lo que hay es que, en esas cuestiones de política exterior, nuestro pueblo, temeroso de futuras complicaciones, desconfía de sus gobernantes. Y como éstos, a su vez, desconfían del pueblo, no ha llegado todavía a definirse en este punto, con orientación clara, una verdadera opinión nacional.

Sin embargo, hay ya aspectos del problema que no ofrecen duda. En el caso de que España se vea obligada por las circunstancias a optar entre una de las dos grandes órbitas de atracción de la política europea, debe decidirse por caer del lado franco-ingles más bien que del lado alemán.

Este punto está ya resuelto en la conciencia general del país. Justifican esa elección mil razones, sobradamente expuestas por cuantos estudian los asuntos internacionales, lo mismo con criterio conservador que con espíritu liberal. Si hicieran falta mil, y una, nos proporcionarían esta última los pueriles desahogos con que el «requeté» jaimista ha glosado la teoría de Mella.

Aparte de esa cuestión previa, también parece cierto que nuestros sentimientos y nuestros intereses nos llevan a una estrecha amistad con Francia. Bien está, por lo tanto, que nos pongamos de acuerdo para darnos recíprocas facilidades en el presente y en el porvenir. Y mejor estaría aún si, como se dice, en ese acuerdo fuese incluido el propósito de poner término a la acción armada en Marruecos, limitándonos a una obra de colonización lenta, pacífica y en modestas proporciones.

Mas esta inteligencia no debe llegar en modo alguno a una alianza que nos imponga, en la eventualidad de la guerra europea, el compromiso de una cooperación di-

recta de carácter militar. Cabe que ofrezcamos indirectamente ciertas garantías de nuestra actitud. Pero el país no asentaría seguramente a ningún convenio que no expresara sinceramente — lo diremos con las palabras de Poincaré — «nuestro común amor a la paz universal».

En todo caso, conviene que la opinión pública vaya manifestándose explícitamente sobre estas cuestiones. No se trata de entibiar hacia un pueblo hermano, ni aún siquiera de echar agua al vino de los banquetes oficiales. Los mismos periódicos franceses, como toda la Prensa europea, se han apresurado a puntualizar que no existe una verdadera alianza franco-española.

Inteligencia, sí; alianza, no. Y no se olvide sobre todo que una alianza como esta de que hablamos sólo podría concertarse por un tratado público ratificado por las Cortes. Para algo está el artículo 55 de la Constitución.

En general, el espíritu de los tiempos es opuesto a los tratados secretos, aún en los casos en que no resultan anticonstitucionales. Precisamente en Francia, los más notables profesores y especialistas del Derecho internacional manifestaron no hace mucho su opinión contraria a los tratados secretos,

secretos para los pueblos interesados, pero no para la diplomacia de las potencias rivales que suele sabérselos de memoria.

Los «tratos» pueden ser secretos: no deben serlo los «tratados». Todo lo renuevan los aires modernos, y ya empiezan a penetrar por entre los viejos tapices de las cancillerías europeas, desvaneciendo no pocos vestigios de aquella diplomacia de casación y peluquín.

Por razones de alto patriotismo y hasta por pequeños motivos de buen gusto hace falta renunciar a esas supervivencias del «ancien régime». Conviene que la opinión pública española y los periódicos populares intervengan en la política internacional. Imitemos a nuestros amigos los franceses. Siendo Delcassé ministro de Negocios Extranjeros, acostumbraba a deslumbrar a sus colegas con los cigarros que le regaló el zar y con noticias confidenciales diplomáticas. Pero es fama que alguna vez otro de los ministros, hombre de gran popularidad, le contestaba sonriente: ¡Oh, sí, M. Delcassé, la noticia es muy interesante! Me viene preocupando desde que la leí en «Le Temps»...

LUIS DE ZULUETA.

(De La Publicidad).

Sobre una información

La literatura i el patriotismo

Una publicación novel y tan seria como agradable—la *Revista de Libros*—ha puesto sobre el tapete, en sus últimos números, cierto tema de mayor interés: ¿existe un ideal en la modernísima literatura castellana? Y, si no existe y debiera existir, ¿cuál ha de ser ese ideal? Hasta ahora han intervenido en dicha información o debate el señor Bello, que la planteó, y el señor Díez-Canedo. Sus opiniones merecen ser conocidas y podrá hallarlas el lector en la revista expresada. El asunto no es simplemente curioso o ameno: es trascendental. Toca a la raíz del problema español y se enlaza con todos sus aspectos y ramificaciones. Viene

a abrir algo así como una revisión de la «literatura del desastre», puesto que se propone examinar y aquilatar la obra de *La generación de 1898* que, con su habitual destreza, delimitó Azorín hace algunos meses.

Por modernísima literatura castellana suele entenderse la que se inicia alrededor de la pérdida de nuestras últimas colonias, o un poco antes de ella, y se prolonga hasta la hora presente. Como por generación de 1898 suele tomarse también la que se reveló desde Gánivet y Unamuno y se completa con las apariciones sucesivas, hasta la más extrema juventud de este momento. Trátase,

MOSAICS		E F		ESCOFET & C	
Paviments			Barcelona		
Unifas					
					* Pere 8 *

pues, de indagar si dicha literatura y dicha generación han producido, recogido o expresado un ideal y cual sea éste, en su caso, con relación a la realidad española. Un artículo de periódico no permite el análisis ni la documentación terminante. Ha de reducirse a las conclusiones de un puro impresionismo, dejando para el libro o la revista el cuidado de razonarlas y demostrarlas. Así, pues, yo no voy a consignar aquí más que esa impresión personalísima: la impresión de conjunto en que han llegado a resolverse mis lecturas de todo ese período, tal vez no tan completas como el asunto requiere.

Cuando, en términos absolutos, se habla de «ideal» en una literatura, este ideal suele entenderse como expresión y máxima medida de nacionalidad. En tal sentido, *ideal* equivale a *patria* sublimada: la patria de nuestro anhelo, de nuestra volición, de nuestra fe en lo futuro; la patria de nuestro espíritu, flotando entre la historia y lo porvenir. Y, ¿puede descubrirse alguna visión, alguna ambición de patria futura, de patria española ideal en todo ese conjunto literario? Me atrevo a contestar que no. Fuera de los apóstoles y propagandistas, del tipo de Costa o de Picavea, que pertenecen al campo de la política y de la literatura aplicada mejor que al del arte puro, en lo restante de las modernas letras castellanas: poesía, novela, crítica, no se dibuja ninguna fuerte y definida aspiración de patriotismo actual. Allí donde parece existir algún patriotismo, reviste formas puramente arqueológicas y retrospectivas. Para sentirse patriotas, aun los poetas más exquisitos de la nueva generación han de volverse de espaldas a nuestros tiempos y situarse de un modo imaginario en el siglo XVI o en el XVII; han de revivir con artificio la hora imperalista de Carlos I o la hora decadente de Felipe IV, entre las cuales discurre fugaz la grandeza española; han de ajustarse la armadura de Leiva o el jubón de Villamediana.

Pero toda esa poesía y todo el sentido nacional por ella expresado, no constituyen más que una reconstitución erudita y de biblioteca, en la misma forma y siguiendo idéntica propensión que buena parte de la pintura contemporánea, empeñada en producir obras de museo mejor que obras vivas, directas y palpitantes. Poéticamente y pic-

tóricamente esas escuelas jóvenes, viven de la «falsificación de antigüedades», de imitar la patina y la herrumbre, de forjar habilidosos *pasticcios* o, a lo sumo, de destilar silenciosamente, a través de ellos, las lágrimas de una interminable y muda elegía. Cuando cambian de posición, cuando dejan de contemplar lo pasado y se vuelven a lo de ahora, entonces o deprimen sin piedad lo indígena y propio, o vagan por lo distante, irreal y cosmopolita. Proscriben como un filisteísmo todo entusiasmo de patria y aún afectan a veces cierto misantrópico y total desprecio de cuanto les rodea, como si quisieran romper con esa patria todo vínculo y solidaridad, a guisa de *emigrantes espirituales* que reniegan de su terruño y sacuden el polvo de su calzado al tomar el vapor, que les conduce al otro hemisferio del alma.

Así, pues, en esas letras novísimas no se advierte la sensación del patriotismo más que en la forma indirecta de la evocación arqueológica. De las dos direcciones principales que ofrece dicha literatura, los *arcaistas* hablan de un patriotismo fósil e indirecto que es mera reconstitución cerebral y de gabinete, y los *actuales* no hablan de ninguno. Sin duda, esta doble actitud tiene su origen en la misma causa. El falso patriotismo—la patriotería—, que hizo de las suyas durante las últimas décadas del siglo pasado, que alentó tan engañosas esperanzas y fué seguido de tan tremendas decepciones, había de parar en una extinción o eclipse del sentimiento nacional. A ese falso patriotismo debimos en parte la lección más dura que nuestro país haya recibido en toda su existencia; y la generación que entonces surgió, conserva indeleble la memoria de tal escarmiento y aún creyó, y cree todavía, que la enmienda de su raza se ha de empezar aniquilándolo y aventándolo hasta en sus más tenues vestigios.

En resumen: como reacción contra el patriotismo vacío y enfático hase acabado por prescindir del verdadero, y a los motivos locales que determinaron en España esa reacción uniéndose después la corriente intelectual del internacionalismo pacifista. Como casi siempre acontece, en los países *productores* de esas ideas están ya de vuelta cuando nosotros, pobres consumidores retrasados, nos deleitamos todavía con la esperanza de la excursión y el ardor de la marcha y la pretendida novedad. Y en esto radica lo

más grave del conflicto: la añeja forma del patriotismo español nos llevó al desastre; para levantarnos de él tuvimos que imaginar y trazar infinitos proyectos de regeneración; y todos esos proyectos, meramente intelectuales, meramente cerebrales también, no encontraron la pasión o entusiasmo de que necesitan las ideas para ser fecundas, si es que esas grandes ideas, como ha podido decirse de la filosofía en cada siglo, no son ya nuestras propias pasiones y sentimientos, razonados y teorizados *a posteriori* por los ideólogos.

Ahora bien: se ha matado el viejo, el falso patriotismo fanfarrón y charanguista, pero no ha surgido el nuevo, ni se ha estimulado su aparición, ni los más selectos cultivadores de las letras se atreven a provocarlo y excitarlo, medrosos de pasar por anticuados y cursis o de que rebrote la raíz antigua. Y esto les conduce al absurdo siguiente: claman por una regeneración nacional, irrítanse porque no se acelera ni ofrece síntomas de cumplirse y creen que esa regeneración puede lograrse fríamente, cautelosamente, a espaldas de todo patriotismo y sin asistencia de un fuerte y cálido sentimiento de nacionalidad. Hasta ahora no se concen en la historia más que dos instrumentos de cohesión social y de cultura: la fe religiosa, el patriotismo. Y la experiencia de las centurias enseña de un modo absoluto que la civilización no es obra de la humanidad abstracta, sino producto de pueblos determinados, concretos y tangibles.

No puede hablarse, en sentido histórico, de cultura, sino de culturas, ni de civilización sino de civilizaciones. Pero para ese formidable, lento y glorioso trabajo, no hay más que un obrero: la nación, el espíritu nacional, el patriotismo nacional. Fuera de esa corriente nada se ha hecho en el mundo, y es posible que nada se haga en lo sucesivo. De todos modos, si el milagro viniera sería cosa, no de años ni de siglos, sino de milenios; y por lo tanto, si nuestra generación quiere realmente elevarse y redimirse tendrá que sujetarse para ello a la ley de su época y promover o seguir su restauración, trátase de Castilla, trátase de Cataluña, por el cauce secular de su respectiva nacionalidad y fervor patriótico.

MIGUEL S. OLIVER.

(De *La Vanguardia*).

JOIERIA * PLATERIA * RELLOTGERIA
CABRÉ

RAMBLA DEL CENTRE, N.º 30

Garantia absoluta en tots els objectes ♦ Economia en els preus

Espanya i la política internacional

«El Liberal», de Madrid, se plany de que la premsa espanyola resti en general silenciosa davant els pactes internacionals que en l'ombra estan preparant-se i en els quals té Espanya una intervenció important. Aquest silenci és, al nostre entendre, una nova prova de l'estat d'atonía mortal en què el poble hispànic ha caigut.

La qüestió de la política europea de l'Estat espanyol no interessa, malgrat les conseqüències enormes que pot tenir, de la mateixa manera que no interessa la qüestió del Marroc, malgrat causar la ruína econòmica del país i l'aixafament de la joventut. Es aqueixa l'indiferència simptomàtica dels malalts gravíssims. El fet és evident i no permet gaire als homes de seny el cercar un refugi d'esperances enfortidores en l'optimisme d'encàrrec, artificial, inconsistent, que alguns prediquen. Tal optimisme és una mena de dolça beneiteria.

Donada l'indiferència de la gent espanyola envers el problema de les orientacions internacionals, de poca cosa poden servir els comentaris i els parers de la premsa, que «El Liberal» troba en falta. Més direm: al llegir els comptats articles que respecte a aquesta qüestió s'han publicat, creiem molt preferible que no s'en parli. En efecte: fins ara quasi no hem trobat en els esmentats articles altra cosa que ignorància i esbogerrament. Se parla de coses internacionals sense cap preparació, i així les afirmacions que's fan i les teories que's sostenen són desbaratades i grotesques. El periodisme espanyol és excessivament «enciclopèdic», i els cancellers improvisats que d'entrè ell han sortit ara són realment espantables. No es deturen ni davant de les consideracions degudes a la geografia. Un diari de Barcelona publicà dies enrera una informació còmica sobre política europea, on se deia que Espanya se compromet a enviar 300.000 soldats «al mediodía de Francia en

la frontera alemana» en cas de guerra i que l'esquadra franco-espanyola formarà un cordó de Tolón a Alger, amb punts d'apoiament a Mahó i a les Canaries (!!!).

«El País» de Madrid, diari tan just en unes ocasions i tan desgavellat en altres, ha defensat aquests dies una original política internacional. Segons el confrare madrileny, la solució del problema està en una aliança entre Espanya i... Portugal! Costa de creure que coses així s'escriguin seriosament. A nosaltres ens sembla perfectament bé l'aproximació a la nació germana peninsular, l'establiment de relacions cordials i fraternals amb ella, l'intel·ligència econòmica, àdhuc el «zollverein» ibèric. Però una aliança militar ofensiva i defensiva, com proposa «El País», ¿de què serviria? ¿De quin mal curaria? El poder militar de Portugal és encara més petit que'l d'Espanya. ¿Quina força hauria adquirit aquesta per a fer front, en cas necessari, a les grans potències europees? Ni separatament, poden lluitar amb elles ni Espanya ni Portugal.

D'altra part, ¿ja ha pensat l'articulista d'«El País» amb el problema de les colònies portugueses? Es aquest un punt fosc en l'avenir de la República lusitana. Cobejades com són les susdites colònies per les nacions poderoses d'Europa, qualsevol dia podrien motivar complicacions. Espanya, si estés aliada amb Portugal, se veuria arroçada forçosament per dites complicacions temibles. ¿Voldria potser «El País» que després de perdre Espanya entre desastres les propies colònies, ajudés a Portugal a perdre les seves entre desastres nous? Precisament la qüestió de les colònies portugueses refredava una mica els entusiasmes d'En Pi i Margall per la federació ibèrica, com se pot veure en les seves admirables «Cartes íntimes».

Són, potser, els diaris republicans espa-

nyols els qui menys senten l'indiferència general davant els actuals treballs per a donar una orientació internacional a l'Estat espanyol. Però la seva opinió ens sembla lamentablement desviada. Alguns de ells no es limiten a aixecar el crit d'alarma contra determinats compromisos militaristes que pot adquirir Espanya al tractar amb França i amb Anglaterra, sinó que fan una campanya injuriosa contra aqueixes nacions i arriben a justificar l'actitut d'Alemanya. Altres, com «El País», asseguren amb un incomparable aplom que no'ls interessien gens les querelles europees ni les conseqüències que tinguin. Heusaquí un cas de vera reclosió espiritual. Els republicans, els homes de llibertat i de civilitat que's declaren indiferents pel resultat d'una guerra entre la República francesa i l'Imperi germànic, són una estranyesa que solament en terra espanyola se pot trobar.

Nosaltres creiem que Espanya no més té dos camins per triar: o la neutralitat, o l'intel·ligència amb Anglaterra i França. Ara sembla completament abandonada la bogeria d'una aliança amb l'Alemanya. Es necessari, emperò, que, en cas d'intel·ligència amb les dugues grans potències occidentals d'Europa, no adquireixi el Govern de Madrid compromisos que's tradueixin per un augment de les despeses militars.

(De El Poble Català).

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

— EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES —

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 • Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previamente desinfectat.— NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

Càtedra de Llengua Catalana

MORFOLOGIA.

Catalanització dels noms llatins.

I. Es un fet importantíssim la perduda de la flexió nominal del llatí. Les causes són principalment dues. Alguns casos devingueren idèntics, per efecte de l'evolució fonètica del llatí vulgar; per exemple: *rosa* i *rosam*, pronunciats ambdós *rosa*. Ultra això al costat dels casos començaren a usar-se combinacions de preposició i nom; i així anà generalitzant-se la construcció amb preposició. Així la frase: *mitto epistulam amico*, tenia al costat la forma *mitto epistulam ad amicum*, amb significació que no era exactament la mateixa; mes, essent petita la diferència, més tard es convertiren les dues expressions en equivalents; i el poble acabà donant la preferència a la segona forma per ésser més explícita. Igualment una expressió com *donum patris*, té al costat *donum de patre*; s'atenia gradualment la diferència entre els dos sentits de genitiu i de procedència, i el poble es decanta per la segona forma.

Entre l'estat dels sis casos de declinació i l'estat actual d'un sol cas, hi ha un estat intermig de dos casos (que presenten el francès i el provençal antics):

I		
Sing.	N. <i>rosa</i>	fr. ant. <i>rose</i>
	A. <i>rosa(m)</i>	<i>rose</i>
Pl.	N. <i>rosæ</i>	<i>ros</i>
	A. <i>rosas</i>	<i>roses</i>

II		
Sing.	N. <i>murus</i>	fr. ant. <i>murs</i>
	A. <i>murum(m)</i>	<i>mur</i>
Pl.	N. <i>muri</i>	<i>mur</i>
	A. <i>muros</i>	<i>murs</i>

III		
Sing.	N. <i>pater</i>	fr. ant. <i>pere</i>
	A. <i>pater(m)</i>	<i>pere</i>
Pl.	N. <i>patres</i>	<i>peres</i>
	A. <i>patres</i>	<i>peres</i>

Ja abans del període literari *ros* cedí la plaça a la forma *roses*, i més tard hi hagué tendència a assimilar la flexió de *pater* a la de *murus*, fent *pere+s*, *pere*, *pere(s)*, *peres*, establint-se així una diferència entre masculins i femenins; finalment, el nominatiu desapareix, no romanent sinó l'acusatiu.

També s'operà una reducció de gèneres, suprimint-se el neutre, però en queden restes, com certs plurals it., *le braccia*, i en singulars com *fulla* (*folium* dona *full*, i el plural *folia* dona *fulla*, i aquest plural prenent per un sol objecte la significació del conjunt dona *fulla* com a singular, quedant *full* amb un altre significat, formant-se després el pl. de cada forma).

Tenim, en resum, dos tipus de noms catalans: *mur*, pl. *murs*; i *casa*, pl. *cases*.

Reduïts els casos de la declinació a dos

únics, un pel sing. i un pel pl., tenim el següent quadre del reflex catalans de les declinacions llatines:

1.ª declinació			
<i>causa(m)</i>	<i>cosa</i>		
<i>causas</i>	<i>coses</i>		
2.ª declinació			
<i>caballu</i>	<i>cavall</i>	<i>medicu(m)</i>	<i>metje</i>
<i>caballos</i>	<i>cavalls</i>	<i>médicos</i>	<i>metjes</i>

En el cas de *metje* tenim terminació vocalica, perquè la vocal que cau no és la final, sinó la intermitja.

3.ª declinació			
<i>patre(m)</i>	<i>pere</i>	<i>flore(m)</i>	<i>flor</i>
<i>patres</i>	<i>pares</i>	<i>flores</i>	<i>flors</i>

El cat., com el fr., confon, doncs, la segona i la tercera declinació.

Es conserven formes corresponents a altres casos de declinació, en reduït nombre de paraules; així, el genitiu en els dies de la setmana, (*) el datiu en alguns adverbis, i el nominatiu en les formes *Deus* (cat. ant.), *Deus* (port.) i *Dios* (cast). En fr., molts noms propis conserven la forma del nominatiu: *Charles*-*Carles*, *Georges*, etc. *Sœur* vé també del nominatiu. Aquest cas es conserva especialment en els noms de la tercera declinació: *pastor*, *pastre*, *pâtre*; *cantor*, *chantre*. També en cat. i en prov. derivats verbals en *ator*: *cantator*, *cantaire*, al costat del provinent de l'acusatiu: *cantatore(m)*, *cantador*. En la majoria d'aquests casos es conserven tots dos noms amb significats diferents.

La *s* que hi ha en el primer i tercer s'afegí ja en llatí vulgar per analogia amb els altres tres. També per analogia l'accent se desplaça en *mercurii*.

El cast. i el rum. formen aquests noms prescindint del *die*.

II. Els plurals dels noms.

a) La *s* del plural dona origen a perturbacions al trobar-se en contacte amb la consonant final. Això és molt freqüent en fr. i bastant en cat.: *caballu*, *cheval*; *caballos*, *chevals*; però d'aquesta darrera forma en ve *chevans* (escrit *chevaux*), per llei de transformació de la *l* darrera vocal i davant de consonant.

En els noms que tenen una *n* davant de la vocal final, cau aquesta *n* a l'esdevenir final, però no cau en el pl.

<i>pinu</i>	<i>pin</i>	<i>pi</i>
<i>pinos</i>	<i>pins</i>	

Això fa que, per analogia, s'introdueixi una *n* en el pl. de certs noms que no n'haurien de tenir.

Hi ha altres classes de paraules, la última vocal de les quals és tònica i va seguida d'una *n* en sing. i de *ns* en pl.; d'altres no tenen la *n* en sing. i en pl. tenen *ns*; així:

a)	<i>secundu</i>	<i>segond</i>	<i>segón</i>
	<i>secundos</i>	<i>segonds</i>	<i>segons</i>
	<i>mundu</i>	<i>mond</i>	<i>món</i>
	<i>mundos</i>	<i>monds</i>	<i>mons</i>

(*) La formació dels noms dels dies de la setmana és la següent: *die+luna+s*, *die+marts*, *die+mercurius+*, *die+jovis*, *die+venenis*.

Igualment: *pregón*, *pregons*; *gran*, *grans*; però els singulars de *gla*, *glans*; *blan*, *blans*; *rodón*, *rodons* han sigut substituïts per *gla*, *bla*, *rodó*, i així tenim, *gla*, *glans*, etc., per analogia amb *pla*, *plans*.

b) *Sofà*, *mercè* & que fa el pl. *sofàs*, *mercè* &. Però, per analogia, és diu també *sofans*, &.

En els noms acabats en vocal àtona, cau la *n* final en el sing., però no en el pl.; així:

<i>homine</i>	<i>homen</i>	<i>home</i>
<i>homines</i>	<i>homens</i>	

Això esdevé en paraules com *ase*, *freixe*, *cove*, *marge*, *verge*, *terme*, *orfe*, *orgue*; però éssent molt més nombrosa que aquesta classe la dels noms acabats en *e* àtona, no compresos en aquest cas, tals com *metge*, *pare*, ha influït en els primers la formació del plural d'aquests: *metges*, *pares*; així, en lloc de *homens*, es fa *homes*, forma que sembla preferible.

Radicals en *r*.

Al trobar-se *r+s*, ja en llatí vulgar hi havia tendència a canviar aquesta combinació per un *s* sorda:

<i>versu</i>	<i>vessu</i>	<i>ves</i>
<i>sursu</i>	<i>sussu</i>	<i>sus</i>
<i>deorsu</i>	<i>deossu</i>	<i>jós</i> <i>jús</i>

En cat.: *ursu*, *os*; *bursa*, *bossa*; *escar(p)su*, *escàs*; *corpus*, *corps*, *cors*, *còs*; i això té lloc també en el pl. que fa *flors* (en lloc de *flors*). Després s'ignala la radical dels dos nombres, adés suprimint la *r* en el singular, adés restablint-la en el plural.

Hi ha una serie de consonants que, en contacte amb la *s*, o la modifiquen o es modifiquen elles. Així, en alguerès, *cap* fa pl. *cats*, i *cavall*, pl. *cavals*. En barceloní *raig*, plural *raits*, forma que existeix al costat de *raig* (pl. igual al sing.) i també de la més rara, *raigs*. En alguns indrets *peix*, fa plural *peis*, etc.

Paraules acabades en *s* o *ç*.

<i>fusu(m)</i>	<i>fus</i>	<i>grossu</i>	<i>gros</i>	<i>brachiu</i>	<i>braç</i>
<i>fusos</i>		<i>grossos</i>		<i>brachies</i>	
<i>me'n/ee(m)</i>	<i>mes</i>	<i>ursu</i>	<i>os</i>	<i>lucru</i>	<i>lluc</i>
<i>me'n/ees</i>		<i>ursos</i>		<i>lucros</i>	

Al desaparèixer la *o* d'un pl. llatí com *fusos*, les dues *s* juntes donarien una *s* llarga,

NO SIEMPRE ES el tiempo

más frío que causa el mayor número de resfriados, catarros y enfermedades de las vías respiratorias. Son los cambios rápidos y frecuentes de la temperatura que son más temibles y que provocan estas epidemias de resfriados y catarros molestos. Al sentir los primeros síntomas del resfriado protégese contra la enfermedad tomando los Pellets del Doctor Mackenzy, en la completa seguridad de que su resfriado no seguirá adelante. Los Pellets tienen la propiedad de matar los microbios causantes de esta enfermedad. A las primeras tomas notará usted alivio; despejarán la cabeza y corregirán la febrilidad; cesará el estornudo, el flujo de la nariz, el lagrimeo de los ojos y a las 24 horas estará curado su resfriado. Los Pellets curan también la susceptibilidad catarral en los que siempre cogen resfriados. Caja: 1'50 en todas las farmacias.

que el cat. redueix a curta. La solució és, aleshores, quedar un pl. igual al sing. o intercalar un so vocàlic, que hà d'ésser el de la vocal neutre; així: *fuses, meses, grosses, osses, braces, lluces*, éssent la *s* en uns casos sonora i en altres sorda. Aquests plurals es troben en el cat. mig eval, però més tard es troben els pls. en *os*, que són analògics, formats en virtut d'un esforç per diferenciar els dos gèneres. Així el mot *francès*, que primitivament tingué una sola terminació, formà un femení analògic; els plurals havien d'ésser *franceses, frunseses*, igual per ambdós gèneres; mes hi hagué tendència a diferenciar, donant el model l'article que té masc. *los*, fem. *les*; i a *les franceses* se feu correspondre un masc. *los francesos*. Hi hà fet paral·lel en prov. on l'article és *li*, i han nascut formes masculines en *i*.

Hi hà també paraules de neutres llatins, on la *s* final prové de tenir l'acusatiu igual al nominatiu: *tempus, temps; fundus, fons; pulvis, pols; corpus, co(r)s*. Al revés del cast., el cat. conserva moltes d'aquestes paraules amb llurs terminacions, puix ja tenia per altra part moltes paraules acabades amb *s* radical, com *pas, os*. Així tenim paraules que han quedat indeclinables, com *temps, fons, pols*; altres com *còs* han format un plural en *os*. En canvi, *pectus, pits* ha donat la forma del pl., formant-se un sing. analògic, *pit*.

Les paraules com *calç, falç*, fan el plural igual al sing., però s'escriuen en pl. *calçs, falçs*.

Els noms savis acabats en *x=cs* s'han as-

similat als acabats en *s*: *crucifix* fa *crucifixos*; però no els paroxítons: *apèndix, apèndixs; larinx, larínxs*.

Altres plurals en *os*.

Hi hà paraules on afegint *s* esdevé conflicte de pronunciació, com *peix, raig*, que, com hem vist, fan un pl. amb difracció de la consonant; però s'ha tendit a fer sempre plurals amb formes acostadas al sing., i així s'ha aplicat la introducció d'una *o*, fent-se *peixos i rajos*; en la primera paraula ha triomfat aquest pl. a Barcelona, però no *rajos*, que és rebutjable, per ésser encara vius els plurals tradicionals. En uns quants mots pot considerar-se acceptable el pl. en *os*, com en els acabats en *ig* (*mig, mitjos*).

S'ha inroduit també la terminació *os* en les paraules acabades en *sc, -st, -xt*, puix al costat de *frescs* s'ha format *frescos; trists, tristos; texts, textos*; aquesta desinenca és acceptable al costat de les formes tradicionals. Hi hà qui per repugnancia a *os* fa *textes*, però això suposa un sing. *texte*, que no és correcte.

Hi hà un mot popular que té dos plurals: *aquestos i aquests*, pronunciat *aquets*, d'on ha sortit un altre sing., *aquet*. També tenim *post*, pl. *posts*, pronunciat *pots*.

La mort d'En Falp i Plana

Ha mort aquest benemèrit nacionalista i literat. Es necessari haver-lo conegut íntimament, haver-lo tractat per a conèixer el

que valia com home i quant viu era el seu amor a Catalunya. Mai faltà el seu concurs a cap de les manifestacions del nostre esperit nacional, i quan la Lliga Regionalista organitzà l'admirable còs de interventors, fou dels primers en allistar-se, no reparant en sacrificis per a contribuir al triomf dels ideals que ens són comuns.

Metje, home de ciencia, poeta i escriptor pulcre, demostrà tenir aptituds per a tots els ram de la literatura. La Reial Acadèmia de Medicina li premià una monografia de Solsona, son poble nadiu, que'ls intel·ligents han alabat; i des de fa uns quants anys havia esmerçat les seves activitats en propagar el vegetarisme, havent fundat la primera Associació naturista a Catalunya i publicat nombrosos treballs advocant per la implantació d'aquest sistema de vida.

En prosa i en vers donà a llum algunes obres, essent la més remarcable el poema «El geni català».

Descansi en pau el bon patrici.

Biblioteca "Illes d'Or"

La mes selecta de les Bibliotèques literaries
1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà)

Vida al pas—Per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

—Camiseria
i Corbateria

— Boqueria - 32

::BARCELONA::

ESPECIALITAT —
en CAMISES a MIDA

GRAN BARATURA
— de PREUS

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** i les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: RAMBLA de les FLORS-18-ent.º

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÀSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de
12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP.
Els mes ràpids i els mes
econòmics de essència i
neumàtics.

Chassis per ómnibus i
camions, 15/20 y 30/40 HP.
Pera transport de passat-
gers, servei de col·legis i
d'hotels i ambulancies sa-
nitaries.

Per transports de 1 1/2,
i de 3 tonelades i servei de
correus.

Grupes marins, de 6, 15
i 30 HP.

Per canots de recreu,
transports de passatgers,
serveis de pràctics de ports
salvament de nàufregs i au-
xiliars de barco de pesca.

Obra nova

(Publicació de la Lliga Regionalista)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents
La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats

Preu: 50 cèntims

De venda en les llibreries y quioscos

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, figir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el es-
cudo en carnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES
Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua Rubinat - Llorach